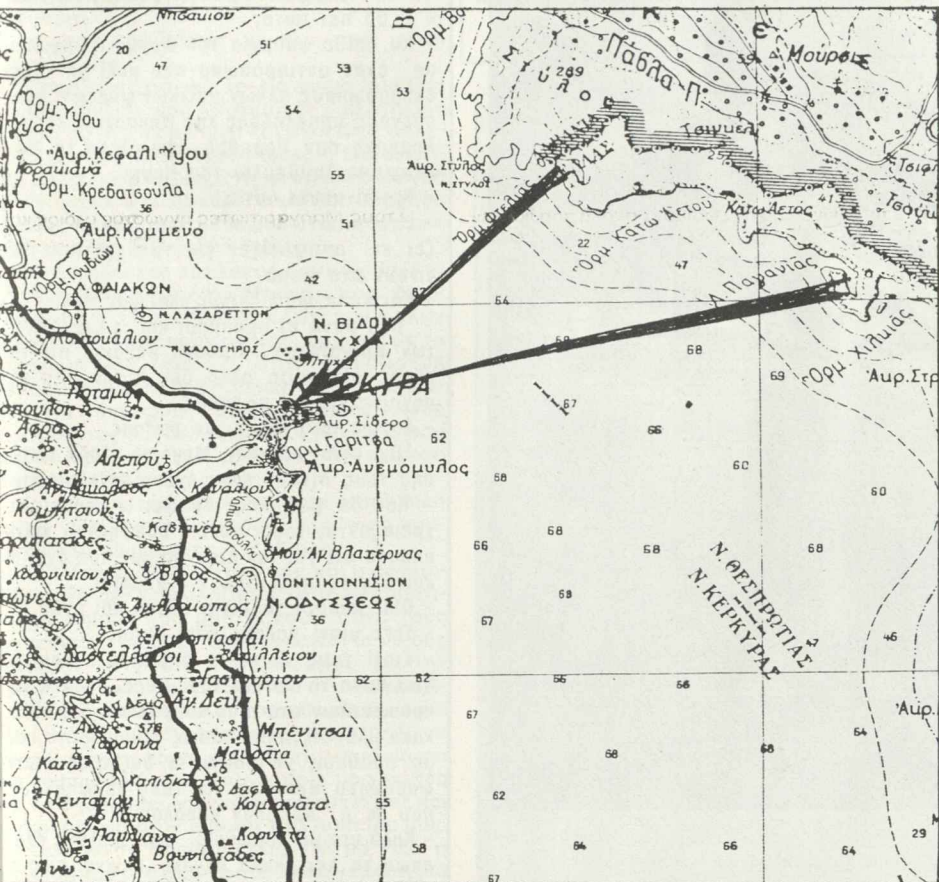

Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Πρέπει να ομολογήσουμε ότι το να είσαι μέσα ένα Πορθμείο δύο περιπού ωρες για να ανύψεις μία απόσταση 17 μιλίων είναι ταλαιπωρία.

Γι' αυτό η σύνδεση της Ηπείρου με την Κέρκυρα είναι ένα θέμα που συζητιέται πάντοτε. Έχουν ακουστεί πολλές προτάσεις για συνένωση της διαδρομής.

Τούτη που προτείνει ο πλοίαρχος Ε.Ν. Σταμάς Κατασάρς νομίζουμε δεν έχει ξανακουστεί, ίσως έχει εξεταστεί. Τη φέρνουμε λοιπόν στη δημοσιότητα με σκοπό ν' αποτελέσει αντικείμενο μελέτης των αρμοδίων.

Ελπίζουμε πως δε θ' απορριφτεί αβασάνιστα. Δε θ' αναπτύξουμε ολόκληρη την επιχειρηματολογία, ερεθίσματα μόνο θα δώσουμε.

Στη λωρίδα παράλληλα με τα Ελληνο-Αλβανικά σύνορα υπάρχουν τα φυσικά λιμάνια ΠΑΓΑΝΙΑ και ΦΤΕΛΙΑΣ. Και τα δύο είναι ασφαλή δεν απειράζονται από κανένα καιρό και κατάλληλα για προσυγνώση πορθμείου, αν κατασκευαστεί λίγο τοιμενένιο κρηπίδωμα. Απόσταση από την πόλη της Κέρκυρας περίπου: ΦΤΕΛΙΑΣ 6 μίλια,

ΠΑΓΑΝΙΑ 8 μίλια δηλαδή διαδρομή μισής ώρας περίπου.

Από Σαγιάδα μέχρι Παγανιά υπάρχει διανοιγμένος αυτοκινητόδρομος που πρέπει ν' ασφαλοποιηθεί για αρχική λειτουργία του πορθμείου απ' το λιμάνι αυτό μέχρι να κατασκευαστεί ο δρόμος Παγανιά-Φτελιάς οπότε τα πορθμεία θα λειτουργούν από Φτελιά.

Ας σημειωθεί ότι ο αυτοκινητόδρομος αυτός θα εξυπηρετήσει μελλοντικά πολλαπλά τον τόπο μας.

Η σημερινή γραμμή Ηγουμενίστας-Κέρκυρας θα συνεχίσει να λειτουργεί.

Ξέρουμε ότι η πρόταση αυτή, αν εξεταστεί με στενά τοπικιστικά κριτήρια θα ξεσηκώσει θύελλα.

Είμαστε βέβαιοι όμως ότι τελικά όχι μόνο κανένας δε θα ζημιωθεί αλλά το όφελος για τον τόπο μας και την Εθνική οικονομία θα είναι μεγάλο.

Τι λένε οι Φιλιατίωτες που σκέπτονται να δρομολογήσουν πορθμείο από Σαγιάδα; Μήπως η λύση αυτή είναι πιο εξυπηρετική;

Αρχαιολογικά ευρήματα στο Παλαιόκαστρο

Δημοσιεύουμε παρακάτω επιστολή της Αδελφότητάς μας προς την Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων Κέρκυρας, όπου υπάγεται, δυστυχώς ακόμα, η Θεσπρωτία σχετικά με τον εντοπισμό αρχαιολογικών στοιχείων στο Παλαιόκαστρο. Ελπίζουμε ότι αυτή τη φορά θα εκδηλωθεί το ενδιαφέρον τους για τις αρχαιότητές μας.

Πάντως η ίδρυση και λειτουργία Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στο Νομό μας, όπως τονίσαμε πολλές φορές, είναι επιτακτική και επείγουσα ανάγκη.

Η Υπουργός Πολιτισμού κυρία Μελίνα Μερκούρη ας την κάνει προσφορά στον τόπο μας και να είναι βέβαιη ότι προσφέρει μεγάλο εθνικό έργο.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Όπως σας είναι γνωστό ο Συντοκισμός Παλαιόκαστρο (πρώην Βράστοβο) της κοινότητας Μαργαριτίου είναι ένας χώρος με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Πολλοί τοποθετούν εκεί την πόλη «Παναό». Επίσης η παράδοση μιλάει για την ύπαρξη μεγάλου Μοναστηριού που επιβεβαιώνεται από το μέχρι σήμερα διατηρούμενο μικρό εκκλησάκι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα στη θέση «Μόρφη», από τα σκόρπια θεμέλια άλλων κτισμάτων, από την εύρεση άλλων θεμελίων εκκλησιών σε άλλη θέση του σημερινού οικισμού, από τη μέχρι σήμερα ύπαρξη τοπωνύμιου «Λάκκα Μοναστηριού».

Με σκοπό τον εντοπισμό μιας σπασμένης επιγραφής που είχε βρεθεί στο παρελθόν και είχαν χαθεί τα ίχνη της, επισκεφτήκαμε πρόσφατα την περιοχή. Πράγματι την αυλή του σπιτιού του Ηλία Μάμμου, βρήκαμε την επιγραφή καθώς επίσης και πελεκητές πέτρες μεγάλων διαστάσεων που προέρχονται από κάποιο κτίσμα που πρέπει να υπάρχει στο σημείο αυτό.

Με αφορμή αφήγηση ενός κατοίκου, που χρόνια γυρίζει την περιοχή, για εύρεση στο παρελθόν ανθρώπινου σκελετού με νόμισμα στο στόμα και μικρού αγγείου και για το μισοάνοιγμα ενός τάφου που ήταν σκεπασμένος με μεγάλες πέτρες, φθάσαμε στη θέση «Παλάσκιανη» όπου εντοπίσαμε τον τάφο που είχε μισανοιχθεί, καθώς και άλλους δύο τάφους ανοιγμένους κι' αυτούς από πολλά χρόνια, δύο πεζούλια πιο κάτω από τον πρώτο.

Πάνω ακριβώς από τους δύο τάφους υπάρχουν σε σειρά 3 μεγάλες πέτρες διαστάσεων, αν υπολογίζουμε τώρα ουσιαστικά γιατί δεν τις μετρήσαμε, 50 x 50 x 150 εκατοστών. Τόσο οι πέτρες αυτές όσο και των δύο τάφων έχουν επιφανείες άριστης επεξεργασίας.

Η περιοχή είναι επίσης γεμάτη από όστρακα κεραμικά, μερικά από τα οποία δείχνουν ότι προέρχονται από αγγεία διαφόρων μεγεθών.

Η Αδελφότητά μας με την υπ. αριθμ. πρωτ.

18/3-6-79 επιστολή της που διαβιβάστηκε στην υπηρεσία σας με τον αριθμό πρωτ. 1134/8.6.79 έγγραφο της ΙΒ Εφορίας Ιωννίων σας είχε κάνει γνωστή την ύπαρξη αρχαιολογικού ενδιαφέροντος στην περιοχή αυτή και ζητούσε την εκδήλωση του ενδιαφέροντός σας. Δυστυχώς καμία απάντηση δεν έλαβε. Πιστεύουμε ότι τώρα με τα συγκεκριμένα αυτά ευρήματα θα θελήσετε να επισκεφθείτε την περιοχή και να εκδηλώσετε το επιστημονικό σας ενδιαφέρον γι' αυτήν.

Πληροφορίες μπορείτε να πάρετε από τον Φάνη Παπαδιαμάντη που τα πρώτα εργάζεται στο Ταχυδρομικό Γραφείο Ηγουμενίστας και τα απογεύματα βρίσκεται στο Μαργαρίτι καθώς και από τους Κώστα Ζήκο και Φώτη Μάμμο που κατοικούν στο Μαργαρίτι.

Με την ευκαιρία επίσκεψής σας στην περιοχή αν θέλετε επισκεφθείτε και την θέση «Πυργί» δεξιά του δρόμου προς Πάργα κοντά στο φράγμα της λίμνης «Καλλοδική» (μήπως σας θυμίζει τη βασίλισσα των Θεσπρωτών Καλλιδική που αναφέρει ο Όμηρος) όπου διασώζεται μέρος από αρχαίο κτίσμα με μεγάλες πελεκητές πέτρες. Η ανασκαφή του που κατά την γνώμη μας είναι εύκολη ίσως φέρει στο φως άγνωστα στοιχεία γύρω από την κατασκευή και τη χρήση του.

Αλλά και μόνο η συγκέντρωση των λιθαριών του κτίσματος που είναι σκορπισμένες γύρω θα ωφελούν.

Πιστεύοντας ότι το να έλθουν στο φως οι αρχαιότητες της Θεσπρωτίας είναι θέμα εκτός των άλλων και εθνικό, σας παρακαλούμε για την εκδήλωσή του ενδιαφέροντός σας.

Αν πάλι για οποιοδήποτε λόγο δε μπορείτε να επισκεφθείτε την περιοχή παρακαλούμε να μας το γνωρίσετε για να δούμε τι θα κάνουμε.

Σ.Σ. Την απάντηση της Αρχαιολογικής θα τη δημοσιεύσουμε στο άλλο φύλλο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ-ΣΚΕΨΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Πληροφορηθήκαμε ότι ο σύλλογος γονέων του Γυμνασίου μας έκανε έκκληση στα μέλη του, γονείς των μαθητών, για μικρή χρηματική ενίσχυση του συλλόγου που θα εξασφαλίσει την απρόσκοπτη λειτουργία της θέρμανσης του Γυμνασίου αλλά και να φτιαχτούν και ορισμένα πράγματα ορτυνίτες - βιβλιοθήκη κ.λ.π.).

Οι περισσότεροι γονείς κατέβαλαν τον όβολό τους με προθυμία. Μερικοί όμως τον αρνήθηκαν επίτηδες, δυστυχώς, απ' τα συνθηματισμένους τους οποίους δεν κατονομάζουμε, και τους έχουμε, όπως γνωρίζουμε πολύ καλά γιατί σκόρπισαν τα συνθημάτα αυτά.

Το Γυμνάσιό μας, πρέπει να το καταλάβουμε όλοι, βοηθάει στη δημιουργία ενός καλλίτερου έλλοντος για τον τόπο μας. Απ' αυτό θα επηρριστεί η νέα γενιά μορφωμένη και οπωσδήποτε καλλίτερη μας.

Γι' αυτό και το Γυμνάσιο θέλει την εκδήλωση της σποργής και του ενδιαφέροντος όλων μας. Αγαπητοί γονείς, η μικρή χρηματική ενίσχυση που σας ζητήθηκε από το σύλλογό σας έχει συμβολικό χαρακτήρα, σημαίνει βοήθεια για τη ρύθμιση των παιδιών μας.

Φίλοι κοντοχωριανοί που για διάφορους λόγους ρίξατε το σύνθημα «ΟΧΙ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΛΟΓΟΓΟΝΕΩΝ», το Γυμνάσιο είναι κάτι που έπει να μας ενώνει και όχι να μας χωρίζει. Δεν έπεται να γίνει θέμα ανταγωνισμού.

Εξ' άλλου δεν ανήκει στο Μαργαρίτι, ανήκει η νέα γενιά της επαρχίας μας. Αλλά όποιος διαφωνεί μ' αυτά που λέμε ας το γράψει ευνοήσιμα και ξεκαθάρα και θα ρε την απάντηση.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ-ΣΚΕΨΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ

Εορταστική εκδήλωση οργάνωσε η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία στις 10 του Νοέμβρη για να τιμήσει την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου και την Εθνική Αντίσταση στην κατοχή.

Μικρή αποδείχθηκε η μεγάλη αίθουσα της Πανηπειρωτικής για τον τόσο κόσμο που μαζεύτηκε. Αδιαχώρητο ακόμα και στους διαδρόμους.

Κύριος ομιλητής ο αντιπρόεδρος της Π.Σ.Ε. Ντίνος Ζήκος με θέμα «Εθνική Αντίσταση στην Ήπειρο».

Τεχνίτης του λόγου ο ομιλητής συνεπείρε το ακροατήριο και το μετέφερε σ' άλλες εποχές. Το έκανε να ξαναζήσει στιγμές τραγικές αλλά και ηρωικές.

Είδαμε πολλά μάτια να δακρύζουν.

Με τεκμηρίωση έδωσε τις πραγματικές διαστάσεις της αντίστασης των Ηπειρωτών στη κατοχή.

Τα συμπεράσματά του και τα μηνύματα θα πρέπει ν' αποτελούν διδάγματα για τη νέα γενιά.

Οι φωτογραφίες του Σπύρου Μελετή, οι απαγγελίες ποιημάτων από τους ηθοποιούς Άννα Ιασωνίδου και Σπύρο Παπά, το Μοιρολόι των 49 της Παραμυθιάς που ερμήνευσε ο Γυμνασιάρχης Στέλιος Μπέλλος και τα τραγούδια της Αντίστασης με το συγκρότημα του Πάνου Τζαβέλα, βοήθησαν στη δημιουργία της κατάλληλης ατμόσφαιρας.

Πραγματικά ήταν στενά τα πλαίσια κι' αυτής ακόμη της μεγάλης Πανηπειρωτικής για μια τέτοια εκδήλωση.

ΟΡΚΟΜΩΣΙΑ.

Ορκίστηκαν στην αίθουσα της Νομαρχίας στις 15-12-82 τα νέα Κοινοτικά Συμβούλια της επαρχίας μας και αναλαμβάνουν καθηκόντα από 1-1-83.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ-ΣΚΕΨΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ

ΕΡΓΑ:

Περατώθηκαν τα έργα τοιμεντόστρωσης.

- Κεντρικής πλατείας.

- Δρόμου προς Ψακαλίκι μέχρι το σπίτι Κουτούπη.

- Δρόμου από σπίτι Νικολάου μέχρι το σπίτι Λύκα.

- Δρόμου από το σπίτι Πήλιο Λύκα προς Ελαιονερίβλο Μάτη.

Απορροφήθηκε στην καγκελόφραξη του Ηρώου και της αυλής του Κοινοτικού Καταστήματος η πίστωση των 300 χιλ. δρχ. που είχε διαθέσει το Υ.Χ.Ο.Π.

Τελείωσαν οι εργασίες επισκευής στο Ιατρείο.

Πρέπει να διατεθεί μία συμπληρωματική πίστωση για βαφή των εσωτερικών κουφωμάτων και γυαλισμα των πατωμάτων.

ΚΑΜΠΟΣ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ.

Γέμισε με νερά και τελικά το καλαμπόκι έμεινε σχεδόν όλο αμάζετο.

Πιστεύουμε ότι η Νομαρχία θα υιοθετήσει τις προτάσεις που κάναμε σε προηγούμενο φύλλο μας για κατασκευή των μικρών αποστραγγιστικών έργων.

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο που προήλθε από τις πρόσφατες εκλογές αποτελούν οι Νικόλαος Γιαννέλος, Πρόεδρος, Σπύρος Κάρδανης, Αντιπρόεδρος, Ευάγγελος Ντρίτσος, Γραμματέας, Χρήστος Γάτος, Ταμίας, Φώτιος Μάμμος, Σύμβουλος.

Το δε εποπτικό οι: Γεώργιος Ντόστας, Γεώργιος Τσουμάνης και Σταύρος Σούφης.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ.

Νέος Διοικητής Σταθμού Χωροφυλακής Μαργαριτίου τοποθετήθηκε ο Ανθυπασιστής Ηρακλής Αναστασίου από την Πλαταριά σ' αντικατάσταση του Βαγγέλη Κακαράντζα που μετατέθηκε στην Κέρκυρα.

Ο ΔΑΙΜΟΝΑΣ

Παρ' όλο που τον παραφυλάμε τόσο άνθρωποι κατάφεραν και μπήκε στις σελίδες μας ο «Δαίμονας». Πιοις άλλος, ο γνωστός του τυπογράφου. Έτσι στα φύλλα 7 και 8 έκανε ανακατώματα και λάθη.

Ζημάτε συγγνώμη από τους αναγνώστες, αλλά και τους συντάκτες των κειμένων.

Να υποσχεθούμε ότι δε θα ξαναπαίει είναι ανώφελο μια και τόσο χρόνια δε κατάφεραν να τον εξολοθρεύσουν οι επαγγελματίες της δημοσιογραφίας.

Πάντως θα παραφυλάμε καλύτερα απ' εδώ και πέρα.

Η Σύνταξη.

ΟΙ ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Σας λέγαμε ότι οι παλιές φωτογραφίες που συγκέντρωσε και έκδοσε η Αδελφότητα έχουν μεγάλη αξία.

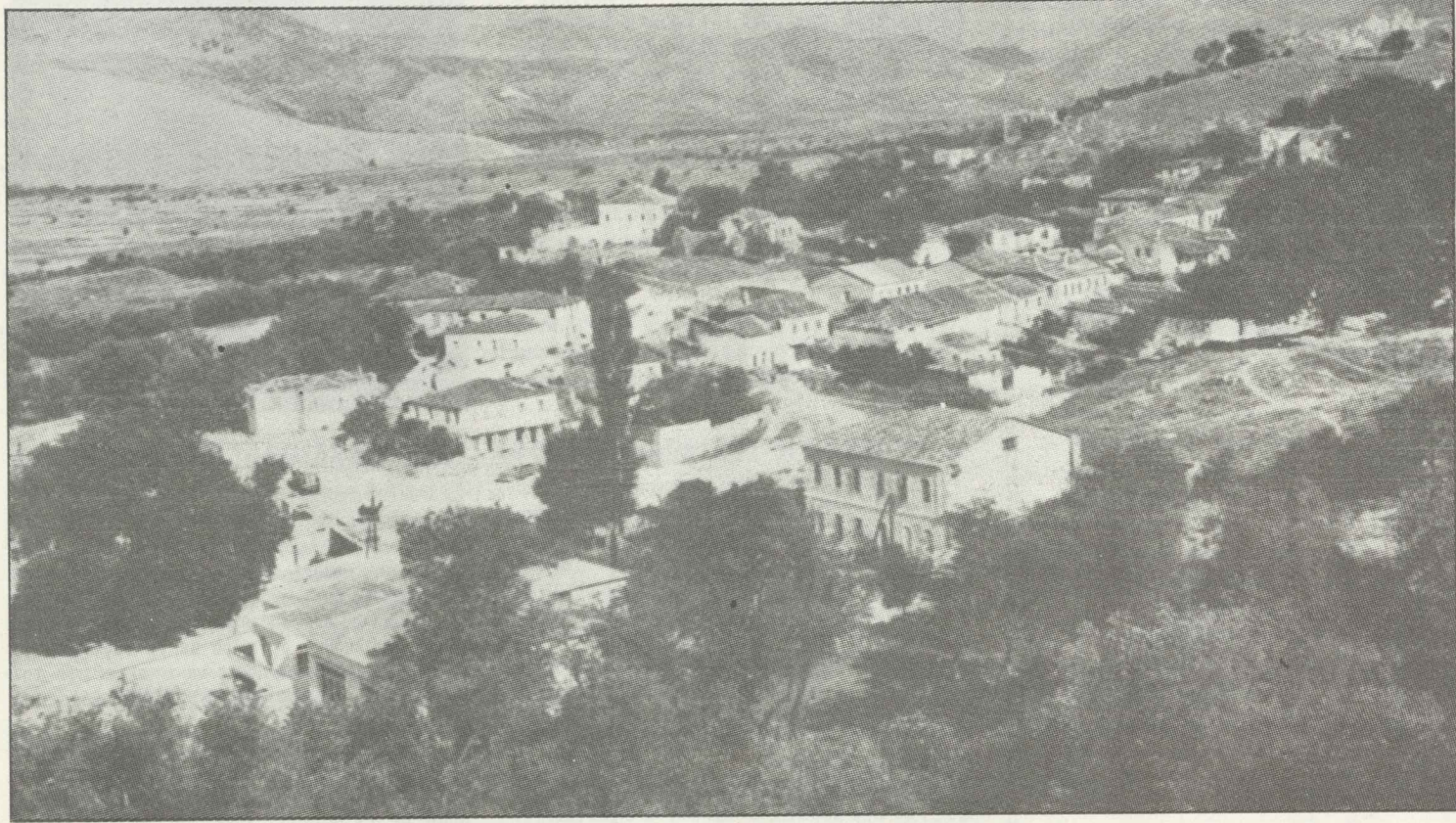
Στο επόμενο φύλλο μας θα έχουμε μία ακόμη απόδειξη γι' αυτό.

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙ ΠΡΙΝ ΤΟ 1940

Φθινοπωρινά - χειμωνιάτικα

Της ΤΟΥΛΑΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ - ΜΑΛΑΚΑΤΑ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΙ: Μερική άποψη. Φωτογραφία της αρχής της δεκαετίας του '60 του Β. Kayeser.

Λένε: Από Αύγουστο χειμώνας. Και πράγματι, θυμάμαι, πώς μετά της Παναγίας που γιορτάζει το δεκαπενταύγουστο ξέσπαγε καμιά φορά τέτοια μπόρα που νόμιζες πώς θα χαθεί ο κόσμος.

Χωρίς να το πολυκαταλάβουν από τη μία στιγμή στην άλλη ο ουρανός μάζευε τόσα σύννεφα, αγρίευε απότομα, άρχιζαν αστραπές να χαρακούν τον ουρανό, οι βροχές να τραντάζουν τα σπύτια και να πέφτει τόσο πολύ νερό, τόσο χοντρές οι στάλες της βροχής, τέτοια η θεομηνία που οι άνθρωποι, απροετοίμαστοι καθώς ήταν το μόνο που κάνανε, σταυροκοπιούνταν και ψιθύριζαν: «Μέγα τόνομα της Αγίας Τριάδας». Παντού ρέματα, ποτάμια τρέχανε από τη Ντρίζα και τη Σκάλα. Τίποτε δεν προλαβαίνανε να κάνουν. Τα καλαμπόκια απλωμένα βρέχονταν, και τα σύκα, που σχεδόν τα περισσότερα σπύτια είχαν ανοιγμένα στον ήλιο για να ξεραθούν, άλλα για να περαστούν στα βούρλα για τσαπέλες και άλλα να γίνουν συκομαϊδες, βρέχονταν κι' αυτά: Όλα ακινητοποιούνταν. Όσοι βρίσκονταν στο παζάρι κάθονταν κάτω από τους τσίγκους-στέγαστρα μπρος από τα μαγαζιά και περιμένανε υπομονετικά να σταματήσει. Τρομαγμένα προσπαθούσαν να κρυφτούν τα πουλιά και οι γκαήλες κοπαδιαστά να τρυπώσουν κάτω από στέγες, να μετακινήσουν κεραμύδια να γίνονται αιτία για σταλαματιές στα περισσότερα σπύτια. Οι κότες βρεγμένες τρέχανε στα κοτέτσια. Άρχιζαν τα πρωτοβρόχια. Η γη στεγνή και χέρσα δεν το ρούφαγε αυτό το νερό. Περίμενε ναρθούν οι αιγανές βροχές, νάχει μικρύνει η μέρα, νάχει λιγοστέψει ο ήλιος, να φιλοβρέχει ολονυχτίς να μουλιάζει πρώτα και αιγά-αιγά να πίνει ύπου να μαλακώσει για να δεχτεί το πρώτο όργωμα ο κάμπος.

Κι' όταν σταματούσε η βροχή κι' απότομα ξαστέρωνε, όλα πλυμένα, μυρίζανε χρώμα. Και σαν έφτανε ο Άη-Δημήτρης κι' είχαν για καλά μπει στο φθινόπωρο όλα γινότανε απαλά και ευωδιάζανε. Κυκλάμινα ξεπρόβαλαν μέσα από προσήλια και τ' Αηδημητριάτικα γέμιζαν με λουλουδία τις αυλές. Το πρώτο χορτάρι πρασίνιζε παντού. Τα σπύτια στρώνονταν με καρπέτες και κιλίμια, οι φλοκάτες κι' οι κουβέρτες οι καραμελωτές βγαίνανε από τη ναφθαλίνη. Πολύ χρησιμοποιούσαν και τα παπλώματα, από βελούδο ή ατλάζι σε χρώμα μελιτζανί ή βυσσινί χρυσοκέντητα, καπλαντισμένα με ολόασπρα σεντόνια φυλάγονταν καθαρά και δίνονταν προίκα από τη γιαγιά στην εγγονή.

Το τζάκι που άναβε από το πρωί και χρησίμευε και για μαγείρεμα δε ζέσταινε αρκετά, και μάλιστα όλα τα δωμάτια που συνήθως ήταν μεγάλα και ψηλοτάβανα. Άφθονοι οι χώροι δεν μετριόνταν με το τετραγωνικό. Περισσότερο ζέσταινε ο πρωινό τραχανάς ή η μπαζιά. Φτιαγμένα το καλοκαίρι από αλεύρι σταρνίο και καλαμποκίσιο ήταν ένα πρόχειρο φαγητό και ευκολομαγειρεύτο τις κρίες μέρες του χειμώνα.

Το τζάκι το χαιρόνταν δίπλα τα Σαββατόβραδα που είχαν μουσαφίρια τη θειά. Βάγκιω. Άρχιζε το παραμύθι η θειά κι' όπου να τελειώσει τους έπαιρνε ο ύπνος. Τον Αλή-μπαπά να μας πεις θειά και τους σαράντα κλέφτες. Κι' άρχιζε το παραμύθι με το «Κόκκινη κλωστή δεμένη στην ανέμη τυλιγμένη». Κι' αγκάλιαζαν και φιλούσαν τη θειά που θα τους έκανε το κατήρι να τους πει

παραμύθια. Κι' όταν φτάνανε στο σημείο που πεινασμένοι οι σαράντα κλέφτες πλησιάζανε στο σπύτι κι' από το μπουχαρί του βλέπανε τη νοικοκυρά να κάνει τηγανίτες, αυτοί με την άκρη του σπαθιού τους κλέβανε τις τηγανίτες από το τηγάνι, αρχίζανε οι ερωτήσεις. Είχαν τόσο μακρύ σπαθί; Και καλά, πώς δεν το έβλεπε η νοικοκυρά, κι' οι τηγανίτες που λιγοστεύανε; και δε γινότανε αντράλα; Για όλα εύρισκε δικαιολογίες όμορφες η θειά-Βάγκιω που άρεσαν στα παιδιά.

Της Παναγίας της Πολυπορίτισας βράζανε τα μπόλια, τα πολυπορία. Στάρι, καλαμπόκι, ρεβύθια, κουκιά. Με αμύγδαλα, κανέλλα και ζαχαρή σερβιρισμένα ήταν πολύ εύγευστα και θεραπευτικά. Και τα σημερινά ποπ-κορν πολύ τα συνηθίζανε. Κοκκοσάρια τα λέγανε. Διαλεχτό καλαμπόκι να το ψήνεις στο τηγάνι κι' αυτό να σκάει, να πετιέται καθώς τριπλασιάζεται σε όγκο και γίνεται εύπεπτο και νόστιμο με αλάτι και ολόασπρο, ευχάριστο στην όψη. Πολλές φορές τα παιδιά στο σχολείο στο διάλειμμα τρώγανε κοκκοσάρια ή συκομαϊδα, αμύγδαλα σύκα στεγνά, με πολύ όρεξη χωρίς να τα πιέζει ή να τα παρακολουθεί κανείς. Πεινούσαν, ευχαριστώ τρώγανε, δεν είχαν όρεξη, φυσικό ήταν να μην φάνε. Τη σαρακοστή των χριστουγέννων οι γεροντότεροι κρατούσαν και καμιά νηστεία. Δεν μένανε όμως στο τυπικό.

Κι' όσο πλησιάζανε οι γιορτές των Χριστουγέννων οι δουλειές αυξάνανε. Να καθαρίσει το σπύτι, να τριφτούν τα χαλκόματα, να γυαλίσει το μαγκάλι. Να ετοιμαστούν και τ' απαραίτητα για όποιον λεγότανε Χρήστος και γιόρταζε. Έπρεπε να βραστεί στάρι, σε καζανάκι το βράζανε. Σε γνωστούς και φίλους το μοιράζανε την παραμονή. Στολισμένο με ξεφλουδισμένα αμύγδαλα, με κανελλογαυράλλα, σταφίδες, σουσάμι και ζαχαρή ροζ ή θαλασσιά, άρεσε πολύ σε όλους.

Σε χαλκοματένια σκαλιστή απλάδα ετοιμάζανε για το ύψωμα που ανήμερα ερχόταν και σήκωνε στο σπύτι ο παπάς.

Το κρύο άρχιζε να δυναμώνει, να τρέχουν οι μύτες, οι περισσότεροι να βήχουν, τα χέρια να κοκκαλιάζουν. Τα παπούτσια, στιβάκια, σχεδόν μόνιμα βρεγμένα παγώνανε τα πόδια. Κι' όταν τα βάζανε κοντά στο τζάκι να στεγνώσουν, το δέρμα σκέβρωνε, έμπαινε, μάζευαν και στένευαν.

Την παραμονή, των Χριστουγέννων, και του Αγίου Βασιλείου οργανοπαίχτες γυρίζανε στο παζάρι και μπαίνοντας στα μαγαζιά λέγανε τα κάλαντα. Όχι για να μαζέψουν χρήματα. Το αντίτιμο (έθιμο) θέλανε να κάνουν. Να ευχαριστήσουν τους άλλους, να ευχαριστηθούν και οι ίδιοι. Να πούν το ρακί ή το κονιάκ να ανταλλάξουν χειραψίες, να πουν το «εις έτη πολλά» και ν' ακούσουν το «παρ' ομοίως». Και ήταν ηλικιωμένοι οργανοπαίχτες ολόκληρη κομπανία κι' ευχαριστιόσουν να τους ακούς κι' έλεγε να μην τελειώσουν. Θυμάται αυτά τα κάλαντα τ' ακούει και τώρα. Πώς τα σκαρτέψανε όλα. Δεν διώχνει ποτέ παιδιά από το σπύτι τέτοιες μέρες. Θέλει ν' ακούσει τα κάλαντα. Τους αμοιβεί γενναία για να την θυμηθούν και του χρόνου να ξανάρθουν και να τα έχουν μάθει καλά όπως τους λέει. Αλλά απογοητεύεται. Παραφωνίες, λάθη, βιασύνη. Να πληρωθούν να φύγουν. Να τα πείτε ως το τέλος τους λέει. Μα μήπως ξέρουν περισσότερο από δύο λόγια; Η συγκίνηση την πνίγει δίπλα. Την

παραμονή γυρίζοντας από τη μεταλαβιά τρώγανε γλυκό που το λέγανε τα «σπάργανα του Χριστού» νησίσιο. Φύλλα ανοιγμένα από σκέτο ζυμαρί, ψημένα στο φούρνο και πασπαλισμένα με αμύγδαλα τριμμένα, κανέλλα και σιρόπι. Ύστερα από τη νηστεία και για να μην πέσουν απότομα στο βαρύ φαγητό ήταν ότι έπρεπε. Ούτε οι καλύτεροι διαιτολόγοι να ήσαν.

Η μπακλαή ήταν από τα γλυκά του ταψιού που συνηθίζανε πολύ.

Το Χριστόψωμο, οι κουραμπιέδες και τα μελομακάρονα απαραίτητα κι' αυτά. Η βασιλόπιτα, ήταν πίττα που γινόταν με αρνίσιο κρέας και ρυζί με πολλά αυγά. Εκεί έμπαινε το νόμισμα. Σε μεγάλο σινί (μεγάλο, ριχό, χαλκοματένιο, τσιψί), ήταν μπόλικη για όλη την οικογένεια. Και τα γιαπράκια ήταν απαραίτητα στο Χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

Το ρεμεζάνι ήταν η νηστεία που κάνανε οι Μωαμεθανοί πριν το Μπαϊράμι. Κι' ήταν νηστεία πραγματική. Ούτε νερό δεν έπρεπε να πιούν. Πολύ τους άρεσε ν' ακούν το νταούλι να τους ξυπνάει μέσα στη νύχτα και ν' αρχίζει από την Κόντρα και να προχωρεί προς τα κάτω. Περιμένανε να το ακούσουν με το κουτάλι στο χέρι, όσοι νηστεύανε. Καλομαγειρεμένα φαγητά στα τσουκάλια σε μικρές ποσότητες, σε μεγάλη ποικιλία όμως.

Πολλές φορές, σε πολλά φιλικά σπύτια βρέθηκε σε τέτοιο τραπέζι - Και πριν καλοβγει ο Γεννάρης μύριζε άνοιξη. Ας έκανε κρύο. Οι βροχές σταματούσαν εκτός αν ήταν άνοιξη βροχερή. Τότε η λίμνη της Καρτέρεζας με τα νερά της Μυλοκοκιάς και με τη λίμνη που σχημάτιζαν τα νερά στον κάμπο του Μαρμαριτίου ενώνονταν μαζί και με του Καλοδικίου. Όλα τότε πνιγόνταν στο νερό και ο κάμπος έμενε άσπαρτος. Σπάνια όμως συνέβαινε. Κανονικά μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων άρχιζαν οι αμυγδαλιές ν' ανθίζουν και οι πλαγιές να ομορφαίνουν. Πεντακάθαρη η ατμόσφαιρα, κρουστάλλινη, καταγάλανος ο ουρανός. Ο ήλιος ευχάριστος, έκανε τα ζουμπούλια να μοσχοβολάνε. Οι ελιές ποτισμένες καλά είχαν θρέψει τον καρπό που δεν είχε με τους αέρηδες πέσει.

Στο Μαρμαρίτι δεν προλαβαίνεις να νοιώσεις τη νεκρωμένη φύση. Κιτρινομένα τα φύλλα από τις λεύκες, τα πλατάνια γυμνώνανε τα κλαδιά. Ήταν όμως τόσες πολλές οι ελιές που δυνάμωναν και πρασίνιζαν περισσότερο, που αισθανόσταν τη φύση να επωάζεται. Το μαζέμα της ελιάς, έδινε δουλειά σε πολύ κόσμο και κρατάγε ως το Πάσχα. Σμηνθως ήταν ένα λιουτρούβι, κι' όταν έπεφτε πολύ δουλειά, δούλευε νύχτα-μέρα για να προλάβει. Ανάμεσα σε δυο πελώριες μυλοπετρές που γυρίζαν δυο άλογα πιέζονταν ο καρπός που έμπαινε σε σφυρίδες και συνέχεια περνούσε στο πιεστήριο για να βγει το λάδι και να μείνει το λιοκόκκι. Μόλις ήταν έτοιμο, μέσα στο σκοτάδι της νύχτας ακουγότανε η ειδοποίηση μ' ένα σφύριγμα του μπόριμπολα, ενός θαλασσινού κοχιλιού που τόσο τους άρεσε να το ακούν και να το θαυμάζουν όταν το βλέπανε μέσα. Γιατί τρέχανε τα παιδιά, δεν ησυχάζανε παρά την ώρα του ύπνου. Και γέμιζε παραστάσεις και εγγραφές το μυαλό τους κι' η κρίση δυνάμωνε με τ' απλά κι' ασήμαντα κοντά σ' απλούς εργατικούς και τίμιους ανθρώπους.

Μια κουβέντα

ΟΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΙ

Ξανάσμιξα πάλι με το μπάμπα τους τις μέρες, τον θυμάστε δα από την κουβέντα του για το σιταρι.

Μπήκε κατευθείαν στο θέμα.
- Τι εκλογές είναι αυτές πάλι ορετζή;
- Για Νομαρχιακούς Συμβούλους μπαρμπά.
- Τι θα πει αυτό;
- Να, κάθε επαρχία του Νομού θα βγάλει απ' έναν αντιπρόσωπο που μαζί με τους εκπροσώπους άλλων μαζικών φορέων, ορισμένους υπαλλήλους της Νομαρχίας και τη Νομάρχη σαν Πρόεδρο, αποτελούν το Νομαρχιακό Συμβούλιο του Νομού.

- Και τι κάνει αυτό;
- Είναι εκείνο που σκεπτεται, προγραμματίζει κι' αποφασίζει για τα έργα που θα γίνουν στο Νομό.

- Και καλά ψηφίζουμε όλοι μας πάλι;
- Όχι, μόνο οι πρόεδροι και οι Σύμβουλοι των Κοινοτήτων. Είμουν βέβαιος ότι τη νύχτα όλα αυτά αλλά δεν ήξερα που τη γίγαινε και με ρωτούσε.

- Λουφε παίρνουμε; με ρώτησε.

- Όχι είναι αμίσθοι. Μόνο τα έξοδα κίνησης τους δίνουν όταν έχουν συνεδριάσει.

- Και δε μου λες; Γράφει ο νόμος ότι χρειάζονται τόσοι πολλοί υποψήφιοι, για ακούσα ότι για την επαρχία μας που έχει κοινότητες μαζεψήθηκαν 9 νομάτοι.

- ΟΧΙ, μπορεί να είναι ακόμη και ένας.

- Τότε γιατί βάλανε όλοι αυτοί;

- Γιατί τους δίνει το δικαίωμα ο νόμος. Νοιώθανε τα κότσια τους γερά, θέλανε προσφέρουν στο τόπο και βάλανε. Εσύ τι κακό βλέπεις; είπα κάπως νευριασμένα με πρόθεση να κοψω τη συζήτηση για φοβηθήκα κριτικές για τους υποψηφίους που δε μ' άρεσουν καθόλου.

- Καλά ντε μη θυμώνεις. Αμα πράξετε όπως τα λές, καλά κανάνε. Δείχνει πως επαρχία μας, παρ' όλα πούνε μικρή έχουν πολλούς ανθρώπους που ενδιαφέρονται για τον τόπο μας.

- Δεν τόξερα μέχρι τώρα. Μπαρμπά το Μήπως όμως δεν είναι έτσι; Μήπως δεν μετρήσαν καλά;

- Σε παρακαλώ μπάμπα όχι κατηγορίες. - Όχι παιδί μου, δεν είναι κατηγορία. Έμαθα στη ζωή μου να μη κατηγορώ κανέναν και πάντοτε φροντίζω να βρισκω σ' όλο ελαφρυντικά.

Αλλά τούτη η δουλειά μοιάζει με εκείνη που σε Κοινότητα με εκατό νομάτους βάζει τεσσερεις συνδιασμοί και τους γραφείς οι εφημερίδες και γίνανε μπλοκίους. Θα το μάθουν και θα γράψουν και μας.

Αχ! νά μπορούσα να τους μασώ σ' ένα τραπέζι μια φορά όλους να τους ρωτήσω πρώτα έναν έναν να μου πουν με το χέρι στην καρδιά, γιατί βάλανε υποψηφιότητα και μετά να τους βάλω να κουβεντιάσουν και να ψάξουν να βρουν τους δυο αξιωματικούς κι' αυτοί να μείνουν υποψήφιοι, αλλοι να τραβήξουν χέρι απ' αυτή δουλειά. Ξέρεις τι φοβάμαι θα γίνει τέλος, αν μείνουν όλοι τους υποψήφιοι, θα βγει ο αξιοτερος αλλά εκείνος που είναι αδελφό και ένα κουμπάρο κοινοτικό συμβούλους, παραπάνω απ' τους άλλους.

Αλλά είμαι σίγουρος ότι δε θα ακούσουν εμένα τον παλιόγερο «Σκουσμένα μυαλά» θα πουνε, πάλι.

Μη με κοιτάς μπάμπα. Είναι βαλάνια τούτη. Ούτε κι εγώ τα βγάζω πέρα. Δε μπορώ να τους τα πω αυτά. - Τότε γράψε στην εφημερίδα όπως αλλη φορά.

- Νταυφειά μετά το γάμο θα είναι κυκλοφορείς μετά τις εκλογές. - Δεν πειράζει. Μπορεί να βάλουν μυαλά αλλη φορά.

Επειδή δε θέλω να του χαλάσω γάμο αν και δε συμφωνώ και με όλα που πω γράφω και τα παραπάνω στο μπάμπα που είπα.

Ο Κουβεντιά

Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΩΤΩΝ

και
ΤΑ «ΝΕΑ ΤΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΟΥ»
Εύχονται σ' όλους ευτυχισμένα χρόνια. Το 1983, ας είναι χρόνος εκπλήρωσης επιδιώξεων, και για Μαρμαρίτι αρχή ανέλιξης.